

.....
kod pracy ucznia

.....
pieczętka nagłówkowa szkoły

**KONKURS Z PRZYRODY
DLA UCZNIÓW
SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
ETAP SZKOLNY**

Drogi uczniu!

Miło nam, że zdecydowałeś się sprawdzić swoją wiedzę i umiejętności w Podkarpackim Konkursie Przyrodniczym. Przed Tobą zestaw 32 pytań. Pamiętaj, że udział w Konkursie powinien być dla Ciebie radosną przygodą, a nie stresującym egzaminem.

Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania:

1. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój test zawiera 12 stron i 32 zadania, ewentualny brak zgłoś Komisji Konkursowej.
2. Odpowiedzi wpisuj czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
3. W przypadku testu wyboru prawidłową odpowiedź zaznacz stawiając znak X na literze poprzedzającej treść wybranej odpowiedzi.
4. Jeżeli pomylisz się, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz znakiem X inną odpowiedź.
5. W zadaniach otwartych odpowiedź zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonym miejscu. Pomyłki przekreślaj. Nie używaj korektora.
6. Przy każdym zadaniu podano maksymalną liczbę punktów możliwą do uzyskania za jego rozwiązanie.
7. Brudnopis nie będzie oceniany.

Czas pracy:

60 minut

Liczba punktów

do uzyskania:

64

Życzymy powodzenia!

Zadanie 1. [0 – 6]

Składniki krajobrazu są ze sobą powiązane i oddziałują na siebie. Dużą rolę w kształtowaniu krajobrazu odgrywa też człowiek.

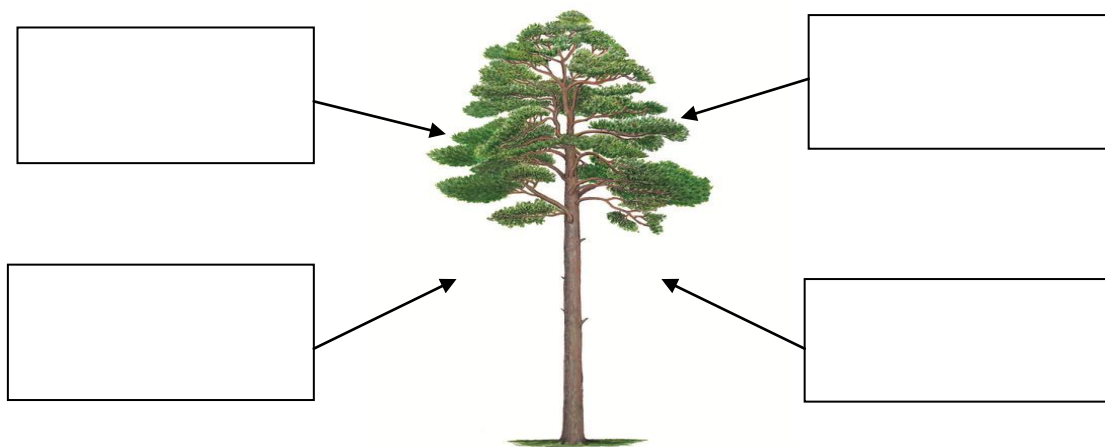
1. Wypisz cztery nieożywione składniki krajobrazu przedstawione na zdjęciu?

Odpowiedź.....
.....

2. Sosna zwyczajna jest żywym składnikiem przyrody. Dla swojego prawidłowego wzrostu i rozwoju potrzebuje składników nieożywionych.

Wpisz w okienka cztery składniki nieożywione, których potrzebuje sosna zwyczajna do swojego życia.

3. Co wyznacza na zdjęciu w pkt.1 linia koloru czerwonego rozciągająca się na granicy nieba i grzbietu górskiego? Wyjaśnij jej znaczenie.

Nazwa .....

Wyjaśnienie pojęcia.....
.....

Zadanie 2. [0 – 3]

Będąc na wycieczce terenowej Ania zauważyła na drzewie jastrzębia zwyczajnego. Chcąc lepiej poznać jego zewnętrzny wygląd i zachowanie do tego celu użyła lornetki.

A. Jak nazywają się elementy budowy lornetki oznaczone numerami 1 i 2, które ułatwiły Ani lepszą obserwację ptaka?

Numer 1.....

Numer 2 .....

B. Wypisz cztery poprawne odpowiedzi opisujące budowę ciała jastrzębia zwyczajnego zapisane w notatce Ani po jej obserwacji przez lornetkę, wypisując odpowiednią liczbę.

1. ma doskonały słuch
2. jego dziób u nasady jest prosty i jest skierowany ku przodowi
3. ma szeroki i krótki ogon
4. jego skrzydła są szerokie i krótkie w stosunku do tułowia
5. cicho lata
6. ma ostre i długie szpony
7. ma doskonały wzrok
8. poluje w dzień
9. jest pożyteczny
10. jest nocnym ptakiem drapieżnym
11. poluje na drobne gryzonie
12. jego ogon jest długi i szeroki w stosunku do tułowia
13. grzbiet i zewnętrzna strona skrzydeł jest szaropopielata, a brzuch, podgardle i spody skrzydeł są czarne
14. dorosłe osobniki mają zielone tęczówki

odpowieź.....

Zadanie 3. [0 – 1]

Ania wraz z koleżanką postanowiła wybrać się na karuzelę.

Przyjrzyj się zamieszczonemu poniżej planowi, a następnie zaznacz prawidłową odpowiedź określającą kierunek drogi Ani i jej koleżanki z mostu nad rzeką do placu zabaw, gdzie znajduje się karuzela.

- A. E - SE - E - S - W
- B. W - N - E - S - W
- C. W - SW - E - S - W
- D. W - SE - E - S - W

Zadanie 4. [0 – 3]

W nocy, kiedy większość elementów pokrycia terenu jest niewidoczna do wyznaczenia kierunków najlepiej posłużyć się gwiazdami, a konkretnie Gwiazdą Polarną nazywaną też Północną.

Wykreśl błędne określenia, tak aby zdania były poprawne.

Gwiazda Polarna znajduje się w gwiazdozbiorze *Małego Wozu / Dużego Wozu*. Aby ją znaleźć szukamy najpierw gwiazdozbioru *Małego Wozu / Dużego Wozu*, dobrze widocznego na niebie. Przedłużenie o 5 razy / 6 razy linii łączącej tylne „koła” *Małego Wozu / Dużego Wozu* wskaże Gwiazdę Polarną - zakończenie „dyszla” *Małego Wozu / Dużego Wozu*. Kierunek północny będzie pod Gwiazdą Polarną.

Zadanie 5. [0 – 1]

W ciągu doby w Szczecinie zanotowano następujące temperatury powietrza:

- o godz. 7⁰⁰ – temp. 7°C
- o godz. 13⁰⁰ – temp. 5°C
- o godz. 19⁰⁰ – temp. 3°C
- o godz. 23⁰⁰ – temp. 1°C

Ile wynosi średnia dobowa temperatura powietrza?

- A. 3°C
- B. 5°C
- C. 9°C
- D. 4°C

Zadanie 6. [0 – 1]

W ciągu roku zmieniają się długości dni i nocy oraz miejsca wschodu i zachodu Słońca na linii widnokręgu.

Gdzie występują miejsca wschodu i zachodu Słońca 22 czerwca?

- A. wschód na NE, a zachód na NW
- B. wschód na E, a zachód na W
- C. wschód na SE, a zachód na SW
- D. wschód na NE, a zachód na W

Zadanie 7. [0 – 1]

Jak zachowuje się cień gnomonu od godzin porannych do momentu górowania Słońca w Polsce, gdy obserwator stoi twarzą w kierunku górowania Słońca?

- A. wydłuża się i przesuwa się w prawo
- B. skraca się aż do południa
- C. skraca się i przesuwa się w prawo
- D. wydłuża się i przesuwa się w lewo

Zadanie 8. [0 – 2]

Uzupełnij zakończenie zdań, wpisując odpowiednie pojęcie lub uzasadnienie.

1. Nagłe zaparowanie okularów po wejściu z podwórza do domu jest spowodowane zjawiskiem.....
2. Wśród kilku gazów występujących w powietrzu najwięcej jest .....
3. Podczas spaceru po górach, schodząc w kierunku doliny przemieszczamy się do obszaru, gdzie ciśnienie atmosferyczne jest .....
4. Na poziomie morza przeciętna wartość ciśnienia atmosferycznego wynosi .....

Zadanie 9. [0 – 2]

Wiatr może osiągać znaczne prędkości i czynić wielkie zniszczenia na powierzchni Ziemi.

Wpisz pod każdym zdjęciem nazwę wiatru, który wywołał przedstawioną szkodę w środowisku.

1.

2.

3.

--	--	--

Zadanie 10. [0 – 2]

Oceń prawdziwość stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe lub F jeśli jest fałszywe.

1.	Tęcza widziana z samolotu przybiera postać pełnego okręgu.	P	F
2.	Tworzenie się szronu jest przykładem sublimacji.	P	F
3.	Każdy magnes ma dwa bieguny północny i południowy, które można od siebie oddzielić.	P	F
4.	Pojawianie się podczas burzy zjawiska błysku jest spowodowane nagrzaniem powietrza do bardzo wysokiej temperatury, a zawarte w nim gazy zaczynają wówczas świecić.	P	F

Zadanie 11. [0 – 3]

Ania postanowiła przeprowadzić doświadczenie, które pokazano na rysunku, czyli „pustą” butelkę zanurzyła w misce z wodą.

1. Sformułuj problem badawczy na podstawie przedstawionego doświadczenia na rysunku.

Cel doświadczenia.....
 .....
 .....

2. Opisz wyniki obserwacji:.....
 .....

3. Sformułuj wniosek, który oprzesz na podstawie obserwacji z pkt. 2.

Wniosek .....
 .....

Zadanie 12. [0 – 5]

Wszystkie organizmy zbudowane są z komórek, które mają określony kształt i budowę.

1. Uzupełnij każdą kolumnę tabeli, wpisując wybrane elementy budowy charakterystyczne dla komórek trzykrotki, czeczotka i bakterii.

Elementy budowy komórki: ściana komórkowa, jądro komórkowe, chloroplasty, wodniczka, wić

1.....	1.....	1.....
2.....	.....	.....
3.....	2.....	2.....
4.....	.....	.....
komórka trzykrotki	komórka czeczotka	komórka bakterii

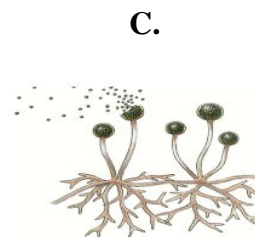
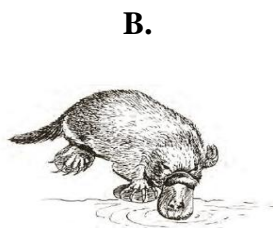
2. Które organizmy żywe wymienione w pkt.1 biorą udział w procesie biodegradacji?

odpowieź .....

Zadanie 13. [0 – 2]

Jedną z czynności życiowych organizmów żywych jest rozmnażanie się.

Podaj przykład sposobu rozmnażania się płciowego lub bezpłciowego u poniższych organizmów.

--	--	--

Zadanie 14. [0 – 2]

1. W naszej szerokości geograficznej i klimacie wyróżnia się:

- A. pięć fenologicznych pór roku
- B. sześć fenologicznych pór roku
- C. siedem fenologicznych pór roku
- D. osiem fenologicznych pór roku

2. W każdej fenologicznej porze roku kwitną, owocują charakterystyczne rośliny wskaźnikowe.

W której fenologicznej porze roku kwitnie czeremcha zwyczajna i pojawiają się pierwsze liście dębu szypułkowego?

- A. na przedwiośniu
- B. wczesną wiosną
- C. pełnią wiosny
- D. wczesnym latem

Zadanie 15. [0 – 4]

Drzewa rosnące w lesie różnią się między sobą wieloma cechami. U drzew iglastych na uwagę zasługują igły i szyszki.

A. Do których drzew iglastych należą szyszki przedstawione na zdjęciach?

1.

2.

3.

4.

--	--	--	--

B. *W polskich lasach spotykamy również drzewa liściaste.*

Które drzewo liściaste nazywane jest "żelaznym drzewem", ponieważ ma drewno najtwardsze ze wszystkich polskich drzew? Często stosowane jest przez ogrodników jako drzewo żywoplotowe.

- A. grab pospolity
- B. buk zwyczajny
- C. dąb szypułkowy
- D. platan klonolistny

C. *Występujące w lasach grzyby mają różnorodne kształty i kolory owocników.*

Owocnik miseczkowaty występuje u:

- A. okratka
- B. pięknoroga
- C. pieprznika
- D. włośniczki

Zadanie 16. [0 – 1]

Wiek świętego drzewa określa się na podstawie widocznych na pniu słojów.

Który element budowy łodygi sosny zwyczajnej jest odpowiedzialny za jej przyrost na grubość?

- A. kambium
- B. łyko
- C. twardziel
- D. naczynia

Zadanie 17. [0 – 2]

1. *Najliczniejszą grupą owadów społecznych są mrówki. Wytworzyły wiele różnorodnych przystosowań do środowiska, w którym żyją.*

Ich ciało pokrywa chitynowy oskórek, który:

- A. chroni ciało przed nadmierną utratą wody
- B. stanowi szkielet wewnętrzny
- C. stanowi znak rozpoznawczy danej mrówki
- D. chroni ciało przed uszkodzeniami chemicznymi

2. *W rozwoju mrówek występuje tzw. przeobrażenie zupełne, na które przypadają cztery etapy. Jednym z nich jest stadium larwalne.*

Jak nazywamy larwę mrówek?

- A. gąsienicą
- B. pędrakiem
- C. czerwiem
- D. kijanką

Zadanie 20. [0 – 2]

Podaj **pięć** cech przystosowujących tasiemca uzbrojonego do pasożytnictwa wewnętrznego, wpisując odpowiednią liczbę.

1. *Ma wydłużony i owalny kształt ciała.*
2. *Nie ma kolorowego ubarwienia ciała.*
3. *Na głowce brak jest narządów czepnych - haczyków i przyssawek.*
4. *Ciało podzielone jest na człony, w których występuje silnie rozwinięty układ rozrodczy.*
5. *Ciało pokrywa wór powłokowo - mięśniowy pokryty oskórką odporną na działanie enzymów trawiennych.*
6. *Pokarm trawiony jest w układzie pokarmowym.*
7. *Oddycha tlenowo.*
8. *Jest obojnakiem.*
9. *Jego rozwój jest złożony – na ogół z kilkoma pokoleniami larw i żywicielami pośrednimi.*

odpowieź .....

Zadanie 21. [0 – 1]

Porosty są bioindykatorami zanieczyszczeń powietrza, ponieważ:

- A. pobierają wodę bezpośrednio z opadów atmosferycznych, w której są rozpuszczone substancje toksyczne np. związki siarki
- B. w nich odbywa się wymiana gazowa całą powierzchnią plechy
- C. żyją w symbiozie z glonami i grzybami
- D. wytwarzają kwasy porostowe powodujące rozkładanie podłoża skalnego

Zadanie 22. [0 – 1]

Borowina powstaje wskutek butwienia (czyli rozkładu roślin) w wodzie, w warunkach małego dostępu powietrza i przy obecności drobnoustrojów.

Która z roślin ma największy udział w tworzeniu borowiny?

- A. mech płonnik
- B. gajnik lśniący
- C. torfowiec kolczysty
- D. mech zdrojek

Zadanie 23. [0 – 2]

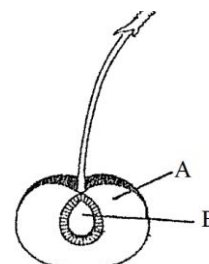
Na schematycznym rysunku owocu wiśni rozpoznaj jego elementy budowy oznaczone literą A i B oraz podaj, z której części kwiatu one powstały w trakcie cyklu rozwojowego.

Literą A oznaczono.....

który powstaje z .....

Literą B oznaczono .....

które powstaje z .....

Zadanie 24. [0 – 1]

Niektóre rośliny zawierają substancje trujące. W ten sposób chronią się przed zjadaniem przez zwierzęta.

Która z podanych roślin jest nietrująca?

- A. gwiazda betlejemska
- B. hiacynt
- C. konwalia
- D. trzykrotka

Zadanie 25. [0 – 1]

Plęśniak biały najlepiej rozwija się, gdy ma:

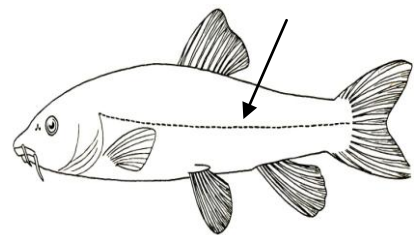
- A. duży dostęp do światła słonecznego, suche substancje organiczne, temperaturę pokojową
- B. dużą wilgotność substancji organicznych, niską temperaturę powietrza, mały dostęp światła
- C. suche substancje organiczne, pokojową temperaturę powietrza, brak światła
- D. dużą wilgotność substancji organicznych, pokojową temperaturę powietrza, mały dostęp światła

Zadanie 26. [0 – 1]

U ryb wzdłuż boków ciała widoczna jest linia zwana linią (na) boczną (na rysunku oznaczona jest strzałką).

Jej rolą jest:

- A. odbieranie sygnałów o kierunku i sile prądów wody
- B. wyczuwanie obecności innych ryb i przeszkód
- C. stanowi granicę pomiędzy ciemnym grzbietem a jasnym brzuchem
- D. tylko odpowiedź A i B jest poprawna

Zadanie 27. [0 – 1]

Do roślin szuwarowych zaliczamy:

- A. pałkę szerokolistną, grążel żółty, oczeret jeziorny
- B. rogatka sztywnego, kelp, jeżogłówkę gałęzistą
- C. strzałkę wodną, knieć błotną, mech zdrojek
- D. moczarkę kanadyjską, tatarak, olszę czarną

Zadanie 28. [0 – 1]

Życie roślin wodnych głównie zależy od:

- A. dużej zawartości tlenu
- B. temperatury wody
- C. obecności dwutlenku węgla
- D. ilości dostarczanego światła

Zadanie 29. [0 – 1]

Rzęsa drobna w stawie nie tonie, ponieważ:

- A. tworzy gęsty, zielony "kożuch"
- B. faluje razem z wodą
- C. w jej liściach występują komory powietrzne
- D. jej korzenie pomagają w utrzymaniu równowagi

Zadanie 30. [0 – 2]

W naszych domach znajdują doskonałe warunki do życia i rozwoju różne owady i drobne zwierzęta.

Podaj nazwy gatunkowe zwierząt przedstawionych na poniższych zdjęciach.

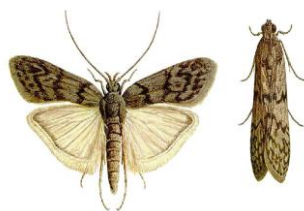
1.

2.

3.

4.

--	--	--	--

Zadanie 31. [0 – 1]

W sklepie zoologicznym Ania zakupiła klatkę z pełnym wyposażeniem do hodowli ulubionego zwierzęcia.

Na hodowlę jakiego zwierzęcia zdecydowała się Ania?

- A. papugi
- B. żółwia
- C. chomika
- D. królika

Zadanie 32. [0 – 1]

W roku 1919 wymarła ostatnia wolna populacja żubra żyjącego w Puszczy Białowieskiej.

W którym roku utworzono specjalny rezerwat i zapoczątkowano hodowlę żubra w Białowieży?

- A. 1920 roku
- B. 1925 roku
- C. 1928 roku
- D. 1929 roku

BRUDNOPIS